

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . 40.— franci.

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 760.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a—
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscriptele nu se in-
napoiază.

Numele românești.

Arad, 10 Noembrie.

Socotim că a sosit ceasul al unsprezecelea să stăm aci la sfat cu iubiții noștri cititori ai satelor și iubiții noștri soldați cari pot să aibă în mână numărul săptămânal al „Românului”, să chibzuim împreună asupra unei greșeli pe care o săvârșim de o groază de vreme. O greșeală de neiertat, căci vaza și numele nostru bun suferă mult pe urma ei. Greșala e că *numele românești de familie* nu le scriem așa cum le-au scris înaintașii noștri cari n'aveau atâta știință de carte ca noi, dar par'că aveau mai multă tărie de suflet și mai multă mândrie românească. Scrisori de pe sate și din campanie ne sosesc iscălite în multe cazuri așa cum se rosteste ungurește, cu litere ungurești, și dacă scrisorile n'ar fi scrise în color românește desigur nici nu am putea bănui că niște Români au fost ceice voiau să ne destăinuie ceva.

Ne-am lăsat influențați de felul cum la școlile populare de stat și comunale au fost introduse numele românești după sunetul, fonetica limbii ungurești. Sunt apoi sate unde condicele comunale sunt purtate de domnul notar și cancelistii în ungurească, ne-am zărit numele nostru prins acolo în litere maghiare. Iar soldații și-au văzut întotdeauna rânduri în cărțile comandantilor cum le este însemnat numele de familie. Cu vremea s'a împietrit în sufletul omului nostru convingerea că el, cel neînvățat, trebuie să se ia după superiori și să întrebuințeze în viitor același fel de a subscrie cu numele orice act, orice scrisoare.

Este o greutate, pe care putem ușor s'o recunoaștem după cele amintite, ca omul nostru să nu se lase ispitit de a-și însuși obiceiul canceliștilor, doar este cărturăresc lucru acesta, își zice el. Și nu pot bănui cinstiții cititori ai satelor cât sânge rău face în sufletul oricărui bun cărturar ori țaran român necunoștința asta a dreptului nostru de a ne folosi limba românească în scris mai întâi de toate la scrierea *numelui nostru de familie*, numele pe cari l'au purtat cu fală părinții, moșii și strămoșii noștri, numele cari însemnează viața însăși, puterea, vaza, cinstea, locul nostru printre oameni. Numele noastre de familie sunt niște steaguri cari fâlfăie deasupra capetelor noastre decând ne naștem până dăm ortul popii.

De ce din propria voință am neglija să ne facem datoria aceasta față de noi înșine, datorie sfântă față de ființa și existența noastră națională? Nici o lege nu oprește libera însemnare a numelui de familie în protocoale, în condicele oficiale, comunale, și numai șovinistii orbi socotesc că și aceste nume numai ungurește pot figura acolo pe motive pe cari le iscodesc ei. Numele românești oriunde trebuie scrise cu acuratețea, literile, și semnele sunetelor românești. Iar dacă sunt cancelării, birouri, unde se tălmăcesc pe ungurește sunetele limbii noastre și n'avem puterea noi, neștiutorii de carte multă, să cerem și să ne reușiască respectarea numelui românesc,

să nu ne facem vinovați noi înșine, în prilejurile celorlalte, când iscălim cu mâna proprie un act, o scrisoare, folosind literile străine pentru sunetele limbii noastre.

„Cum să nu te înduioșezi de soarta scrișului românesc, și cum să nu cazi pe gânduri când primești scrisori iscălite de un *Răcz, Czierán, Rád, Argyelán?* Ghiciți cine sunt ei?

În primul moment cine ar bănui că aceste sunt unele dintre cele mai neaoșe, mai istorice și românești dintre numele pe cari le purtăm? Românii de dincolo, din „țară”, cu anevoință vor putea descoperi că numele aceste sunt: *Rațiu, Țaranu, Radu, Ardeleanu...*

La citirea acestor șire mulți dintre bunii noștri țarani vor reflecta că vremurile nu sunt de așa, potrivite pentru îndreptări. Dar le aducem aminte că niciodată nu s'a scris atâta românește ca astăzi, nu s'au dat la poștă un număr așa de mare de scrisori în fiecare sat.

Nu este familie românească aproape din sânul căruia să nu fi plecat cel puțin un voinic, și cei plecați să nu păstreze legături prin scrisori. Doar este știut că o sumedenie dintre feciorii noștri s'au trudit să slovească prin spitale numai ca să poată scrie celor de acasă, să nu stea pe capul unora și altora. Dar așa stând lucrurile, se poate înțelege că durerea noastră crește neconținut, zi de zi de câteori primim scrisori iscălite ungurește. Înaintașii noștri aveau mai puțină cunoștință de carte dar mai multă mândrie românească, și nu făceau greșeala de acum pe care știm că unii cearcă să și-o scuze prin timpurile de astăzi cari sunt de așa, nepotrivite pentru îndreptări. Vina însă este a noastră, căci astăzi suntem datori mai mult decât oricând să ținem la ale noastre, la vitejia noastră, la durerile noastre și aspirațiile na-

Răvaș în tabără.

— Bunicul. —

— Se împlinise anul și încă nu ți-am scris
Nepoate niciodată — căci iute, înadins
Lăsa să treacă vremea crezând că s'a sfârșit
Odată grozăvenia — dar poate s'a lungi...
Chemai deci pe Florica să-ți scriu prin ea o carte
Sunt slab și simt că moartea îmi stă mereu la spate
Și nu știu cum îmi vine un dor nespuse de tine...
Să-ți spun așa vrea nepoate o vorbă — așa îmi vine...
Căci uite frunza cade și rândunic'acum
Pornitu-s'a sărmana pe-un lung și aprig drum,
Iar razele de soare nu vreau să ne încălzească
Și vântul tot de jale începe să dolnească...
Mal stam și eu pe prispă în zile dulci, senine,
Și mă gândeam nepoate cu dragoste la tine:
Te urmăream în gându-mi prin orice vijelii
Și te vedeam drept, teafăr în șirul cel dintâi...
Simțeam atunci că-un sânge mai tânăr, mai aprins
Îmi șulera prin vine — și-apoi ca dintr'un vis
M'a deșteptat suspinul și geamătul tomatec —
Și-acum sunt iarăș robul vătruței cu jăratec...

...Ascult cu fruntea 'n palme a limbilor poveste:
C'un tral tihnit și mulcom, cum astăzi nu mai este
Când stam cu voi pe vatră în serile de iarnă
Când fulgi ușori, molateci porniră să se cearnă —
Și-eu vă spuneam de lupte aprinse pentru'n steag
Sub care ne născurăm și care ne e drag

Cum noi sub a lul umbră vrem ochii să-l închidem
Și 'n cele mai grele clipe spre el să ne întindem
Tremurătorul braț,
Iar ochiul să privească — în ceasul cel din urmă;
Comoara strămoșească...

...Se stinge 'n vatră focul — cărbunii doar clipeșc
Ca niște ochi de șarpe — iar basmele-amuțesc...
Cu toate că atâtea așa mai dori să-ți spun —
Dar astăzi câte pledeci în drumul nost se pun
La geamuri vântul plânge și geamătul lui crește
— Florica-l obosită — iar cina aburește...
Puterile mă lasă, iar dorul tău mă 'nvinge...
— Să-ți fie răsplătit tot pcurul de sânge...

LIVIA REBREANU.



ționale, să ne mărturisim naționalitatea și legea românească, să ținem la sufletul și numele românești pe cari să ne trudim să le scriem numai cu semnele sunetelor pe cari le avem și n'avem lipsă să le împrumutăm.

Acțiunea împătritei înțelegeri în Balcani.

Cum este privită în România situația din Balcani?

„L'Independance Roumaine”, oficiosul guvernului român, publică în Nr.-ul său din 5 Noembrie următorul foarte interesant articol:

Ziarele continuă să discute acțiunea de azi și mâne a împătritei înțelegeri în Balcani. Ceea ce se știe și nu se poate trage la îndoială, ceea ce a fost declarat oficios în Paris, Londra și Petrograd, este deciziunea împătritei înțelegeri de a continua cu energie campania balcanică.

Astfel, nu se pot împiedeca îndoielile exprimate în unele ziare, cari au teama, că țările împătritei înțelegeri nu vor găsi oamenii necesari acestei expediții.

Cu toate acestea e foarte probabil că țările acestea n'au întreprins la întâmplare o asemenea expediție, și statele majore cari și-au dat părerea trebuia să cunoască situația și forțele necesare expediției balcanice.

Situația este de altfel identică de amândouă părțile. Austro-Germanii trimiși în Balcan, evident că au fost retrași de pe un alt front. Trupele împătritei înțelegeri trimise să dea față cu ele, pot fi obținute prin același mijloc.

Nu e același lucru, unde luptă trupele franco-ingleze sau rusești cu cele austro-germane, pe frontul oriental, occidental sau că-și măsură forțele în Balcan?

Sunt aceiași inamici cari luptă, numărul lor n'a crescut și n'a scăzut, singur câmpul de luptă e schimbat.

D'aici rezultă neseriozitatea argumentului, că vor slăbi forțele aliaților dacă vor fi nevoiți să trimită trupe numeroase în Balcan.

Dacă trupele trimise în peninsula sunt numeroase și luptele importante, activitatea celorlalte fronturi va scădea pe măsură ce pierderile suferite în Balcan vor reprezenta forțe de-a combata mai puțin în viitor la frontierele franceze, italiene sau rusești.

Că este la ost, vest, în nord sau sud, este întotdeauna aceeași Austro-Germanie cu aliații ei cari sunt atacați de împătrita înțelegere și colaboratorii săi.

In consecință vigoarea ofensivei aliaților în Dardanele, va depinde indeosebi de prețul ce vor alătura acestei ofensive. Ce privește mijloacele acțiunii de cari dispun, sunt destul de bine cunoscute, deci e inutilă insistența asupra acestui subiect și stăpânirea lor asupra mării le dă un foarte prețios avantaj.

In ora aceasta actuală e imposibil de prevăzut care va fi soarta campaniei balcanice, nici măcar nu se poate ști cum vor să o săvârșească aliații. Nici bine nu e însă, de-a lăsa să se îngrămădească sgomotul îndoielnic cu tendința svonului imposibilității de-a duce aceasta campanie în lipsă de trupe și mijloace, fiind fals acest sgomot.

Ordonanța cu privire la rechiziția bucatelor și a păstăioaselor.

În înțelesul ordinației ministeriale acum dată cu începere dela 1 Noembrie nu se vor putea vinde bucate nimănui, decât numai „Societății pe acții pentru produsele de războiu” și nimenea nu va putea cumpăra bucate decât această societate pe acții, care se va îngriji, ca și micii proprietari să-și poată vinde și să predeie cu prețurile maxime proviziile destinate spre vânzare societății pe acții sau comisionarilor acesteia de pe teritoriul cercului lor. Până la 25 Noembrie oricine poate să-și anunțe și vândă nemijlocit proviziile sale de bucate „Societății pe acții pentru produsele de războiu” sau comisionarilor acesteia, fără mijlocirea autorităților. La 25 Noembrie fiecare proprietar trebuie să socotească ce provizie de bucate și făină are în această zi și cel mai târziu până la 28 Noembrie să anunțe punctual, în scris sau verbal, la primăria comunei pe al cărei teritor se găsește provizia, notificând casa, economia, măreștea sau depozitul de cereale și anume: 1. socotind și ceea ce a vândut, dar încă nu a furnizat, arătând cât face provizia sa de grâu, seară, îndoitură (grâu mestecat), orz și ovăs, cum și provizia de făină; 2. cât poate el să rețină în senzul dispozițiilor actuale pentru trebuințele casei și economiei sale; 3. ce cantitate a vândut, dar încă nu a furnizat-o și prin urmare detragând cantitatea pentru trebuințele economice și casnice; 4. cât face prisosul. Dacă bucatele producătorului nu au fost treerate până la 25 Noembrie, trebuie să se înștiințeze rezultatul, ce se așteaptă din treerat.

Indatorirea de a anunța provizia, conform stării dela 25—28 Noembrie, îi privește nu numai pe producători, ci se referă la fiecare posesor de provizii, care posedă provizii mai multe decât îi trebuie pentru casă și economie, cum și persoanele juridice, morile, întreprinderile industriale și

de comerț, autoritățile publice și instituțiile. Produsele ce se află pe vapoare sau pe tren este obligat să le anunțe adresatul, după ce ele au ajuns la locul destinației.

Imprejurarea, că proprietarul proviziei a anunțat proviziile sale primăriei comunale până la 28 Noembrie, nu-l lipsește de dreptul de a-și putea vinde provizia sa „Societății pe acții pentru produsele de războiu” și după 25 Noembrie și chiar până la 25 Decembrie a. c. Cel ce până la 25 Decembrie a anunțat, în scris sau verbal, direct sau pe calea primăriei comunale, numitei Societăți pe acții (Budapesta, V. str. Nador 9) proviziile sale de prisos de peste 100 măji metrice, mai departe cine a declarat proviziile sale de prisos, și sub 100 măji metrice, până la 25 Noembrie, primește prețul de cumpărare computat conform normelor stabilite pentru prețurile maxime. Dacă „Societatea pe acții pentru produse de războiu” nu ia în primire proviziile până la 1 Ianuarie 1916, proprietarul primește sub titlul de taxă pentru întreținere pe fiecare lună și pentru fiecare inajă metrică o taxă de 20 fileri. Deasemenea primește prețul de cumpărare, socotit conform normelor stabilite pentru prețurile maxime, și acel producător, care poate dovedi prin un atestat liberat de primul funcționar al municipiului, că el nu a putut să-și treere bucatele, din cauza unor greutăți neînălțurabile, până la 26 Decembrie a. c.

Totuş la 25 Decembrie, conform ordonanței prezente, oricare provizie, ce trece peste trebuințele casei și economiei, se privește ca rechiziționată pentru trebuințele. După 25 Decembrie nimenea nu-și va mai putea vinde proviziile. Proprietarul nu mai dispune de proviziile sale, ci este îndatorat a le îngriji și a le furniza conform dispozițiilor oficioase, „Societății pe acții pentru produse de războiu”, la cea mai de aproape stație de cale ferată sau de vapor, designată spre acest scop. Pentru proviziile primite în acest fel nu se mai plătesc prețurile maxime, ci o rebonificare mai mică cu 4 cor. — decât prețurile maxime. Și pentru îngrijirea acestor provizii dela timpul rechiziției până la predarea lor nu se socotește nici o rebonificare. „Societatea pe acții pentru produse de războiu” este obligată a asigura cvantul corespunzător din proviziile rechiziționate, în locul prim, pentru trebuințele cele mai urgente ale populației municipiului respectiv, cum și a instituțiilor, a cărora prevedere a luat-o asupra sa.

Cu ocazia rechiziționării, producătorilor li se va lăsa numai ce, în senzul ordonanțelor de până aci, li se poate socoti pentru trebuințele casei și ale economiei.

Proviziile vândute înainte de 1 Noembrie se pot preda cumpărătorului îndreptățit; dacă însă se tratează de o furnizare peste o sută de măji metrice, vânzătorul este obligat a o anunța fără amânare „Societății pe acții pentru produse de războiu”!

Un prieten — pierdut?

...Și era bun băiat Constantin. Vioiu și plin de viață. La vorbă glumeț și păcălitor. Fusese vr'o 4 ani cioban la stână și când venea cu oile dela pășune umplea stâna de veselie. De multe ori se deslănțuia niște hore de-ți era mai mare dragul să stai să privești. Și apoi fluierașul! Viața lui. Acuș storcea lacrimi de durere, acuș își înduioșa inima cu melodii cadentate, răspândite prin aerul de munte, unde pare că sună mai frumos. Dar când își cânta de joc, bătea în pinteni fără să vrei pare-că era fluierul vrăjit din poveste.

A sosit războiul. Șiruri de bărbați scoborau la vale de pe coastele dealurilor în o Vineri seara și în gândul lor se ascundea pare-că o întrebare curioasă ori de se poate să vie porunca de plecare așa de neașteptat.

Scurt timp după aceea i-a venit rândul și lui Constantin, căci a fost asetat, dar nici nu băga în seamă, aceeași veselie, aceleași glume. Într'o seară se sui cu vre-o câteva sute de feciori pe tren și răzimându-se de o fereastră începe a cânta o doină de jale de și pietrele plângeau de dorul lui.

S'a dus de a umblat lume multă, dar nici nu-i păsa căci avea cunoscuți de ajuns.

Iată că bătu și o oră tristă, căci a fost transferat la un regiment polon. Deodată s'a schimbat ostașul nostru. Părea că se prăpădește de supărare văzând împrejurul său nu-

mai străini. Se mângăia numai cu bietul Șandru, crăianul său, pe care-l lovise aceeași soartă tristă. S'au deprins așa de bine la un loc, încât când lipsea unul celălalt era neliniștit pare-că ar fi pierdut un lucru foarte de preț. Amândoi îndurau și binele și răul.

A trecut timpul instrucției și iată în o bună zi pleacă compania la câmp cu alaiu mare și cu muzică militară.

Constantin e cu Șandru la un loc, se țineau de mână ca doi copii mici. Au plecat spre sud, s'au dus la Serbia. Aici au îndurat iarăș amândoi multe grele, dar chinul împărțit le părea mai ușor. Se deprinsese Constantin cu Șandru foarte bine și trăiau ca frați, își jurase prietenie pe veci.

Iată ce scrie Constantin:

„Dragi părinți!

Eu mă nchin de sănătate
In această mică carte.

Să știți că-s sănătos, care sănătate să o dăruiască bunul Dumnezeu și dvoastră. Și eu mă aflu la Serbia și imi merge bine. Am rămas numai eu și Șandru căci atâta prieten mai am. Și vă rog trăiți și dvoastră cu părinții lui ca frați, căci atâta are omul. Eu trăiesc cu el mai bine decât cu un frate prin pustietățile acesteia ale Serbiei unde nu aud cuvânt românesc și la un regiment de Poleci, pe cari nu-i pot pricepe. Iar de n'ar fi Șandru aș muri de scârbă. Alături de el merg în „Schwarmlinie” și când

mănânc împart bucățica mea cu el. Să dea Dumnezeu să fim la un loc până la urmă...

Și eu alta n'am ce scrie

Decât dor și bucurie

Și eu alta n'am ce spune

Decât dor și vorbe bune...

Constantin.

Au stat la Serbia până la finea lunii lui Maiu când a declarat Italia războiu împărăției noastre, apoi au plecat deodată cu un batalion întreg în munții Tirolului. Aici au îndurat iar multe, dar acasă scrieau că le merge bine. Cu toate că era deprins Constantin cu bubuitul tunurilor și cu sgomotul luptei, totuş un gând vrăjmaș îi neliniștea sufletul. O presimțire. El prevedea că o să se întâmple ceva, numai bine nu.

Odată în vis i se arătă o ființă înfiorătoare cu un baltag în mână apucă pe Șandru de lângă el și junghiindu-l îl lăsa mort jos. Constantin voi să se arunce asupra străinului, dar înlemnise, pare-că o mână nevăzută îl ținea înapoi. În sbuciumarea aceasta se trezi foarte agitat, aprinse un chibrit și se uită iute la Șandru, care dormia lângă el, apoi văzând că a fost un vis amăgitor se liniști și adormi mai departe. Italianii se tot nădeau spre nord. Se prevedea o luptă mare, care a și început. Constantin nu fusese niciodată atât de agitat înaintea unei lupte ca acuma, pare că-i spunea cineva, că va pierde ce are mai scump.

Cel ce nu-și anunță provizia, ci o ascunde sau o tănuieste, mai departe cel ce în timpul dintre 1 Noembrie și 27 Decembrie 1915 vinde altuia bucatele sale sau făina sa, și nu „Societății pentru produsele de războiu” sau comisionarilor săi, mai departe cine își agonisește bucate sau făină prin cumpărare în contra ordonanței, nu mai puțin cel ce mijlocește o afacere ce este în contra ordonanței, în fine și cel ce provizia rechiziționată o folosește sau o prelucră sau dispune de ea într-un mod potrivit ordonanței se face culpabil de transgresiune și va fi pedepsit cu arest până la 2 luni și 600 cor pedeapsă în bani. Afară de acestea ordonanța dispune, că proviziile de bucate și de făină cu privire la care s'a făcut transgresiunea, să fie confiscate pe calea polițială în sensul legii. A cincea parte din valoarea proviziilor îi compet denunțantului, iar restul după detragerea cheltuielilor obveniente, se va întrebuița în favoarea soldaților invalizi.

În aceeași ordonanță, care tratează de anunțarea și rechiziționarea bucatelor și a făinei, regulă și luat dispoziții și cu privire la anunțarea și rechiziționarea proviziilor de fasole, mazăre și linte. Și cu privire la acestea au valoare aceleași dispoziții ca și pentru bucate și făină. Anume fiecare este obligat a anunța, în scris sau verbal, până la 28 Noembrie, primăriei comunale, provizia de fasole, mazăre și linte, ce se află în posesiunea sa la 25 Noembrie a. c., cu excepția unei provizii care nu trece peste 30 kgr.

Între 1 Noembrie și 25 Decembrie producătorul poate să-și vândă provizia sa de fasole, mazăre și linte numai „Societății pe acții pentru produse de războiu”, ori — și aici este o excepție dela dispozițiile cu privire la bucate — el poate vinde această provizie pe piață pentru consumul imediat, sau unui comerciant, care se îndeletnicește cu vânzarea în detalii de păstăioase. După 25 Decembrie însă toate proviziile pentru scopul de consum general, în puterea ordonanței prezente sunt a se privi ca rechiziționate și a se furniza „Societății de produse pentru armată” și anume pe lângă o rebonificare, care e cu 4 cor. de majă metrică mai redusă decât prețul maxim. Pentru trebuințele casnice și economice se pot socoti cel mult 30 kgr. Cantitățile, ce se pot reține peste acest cvant trebuie să fie stabilite cu luarea în considerare a tuturor împrejurărilor de către autoritățile rechiziționare. Comercianții pot să vândă proviziile lor de păstăioase de cari dispun, mai departe acelea cumpărate pe piață până la 27 Decembrie, sau „Societății de produse pentru armată” sau exclusiv în detalii consumenților.

(R. Ec.)

Lupta începu. Gloanțele curgeau ploaie, iar șrapnelele se spârgeau deasupra lor. El și Șandru ședeau alături în șanț și-și schimbau pară-că cele de pe urmă priviri. Pentru câteva clipe Constantin se uită în altă parte, dar deodată auzi la stânga lui o detunătură puternică și un vaet adânc de om care moare.

A sărit ca fript și când a văzut ce s'a întâmplat, lumea i se învărtea înaintea sa. Lăsă pușca din mână și ridicând ochii spre cer, pare-că întrebă pe Dumnezeu ce a făcut cu el. N'a stat mult pe gânduri, și-a luat inima în dinți și târându-se prin tină până lângă Șandru îl sărută ca pe cel mai bun frate, apoi scoțând bandajul sau și al prietenului îl legă cu mâna sa tremurândă. Șandru căzuse în nesimțire, era greu rănit. Umărul și obrazul stâng erau numai un șiroiu de sânge. L'a legat cum a putut și luându-l cu altul pe brațe l'au scos din linia de luptă.

— Au trecut săptămâni de atunci și Constantin e singur, adoarme cu Șandru în gând și se tot întreabă, când îl va mai vedea? E pierdut! Ba nu! Cât mai trăiește, deși departe în spital, tot se mai mângăie și-l așteaptă...

Câmpulung (Bucovina), 1915.

Ion Sable.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele comunicate oficiale:

Budapesta, 9 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Spre nord de Jasloviț la cursul de Jos al Stripei și la vest de Tartorisk lângă Styr, am respins atacurile dușmane. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul italian: Situația e aceeași. Am respins mai multe atacuri inamice date pe linie dela Isonzo contra Zagorei, în Dolomiți contra Col di Lanei și a coastei Stilf.

Pe frontul sudestic: În frontierele munteneștine situația e neschimbată. O trupă austro-ungară a ocupat Ivanița, o altă trupă a respins dușmanul din pozițiile de pe platourile mărginașe cu Wanița și Kraljevo. Trupe germane au alungat dușmanul din tranșeele sudice dela Kraljevo. La sud de Trstenik trupele noastre sunt în lupte. Diviziunile germane din jurul Krusevațului înaintează spre sud. Bulgarii au ocupat Lescovațul.

Berlin, 9 Noembrie. — Se anunță dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Evenimente importante nu sunt. Am zădărnicit încercările Francezilor de a recuceri un tranșeu ocupat de trupele noastre lângă Ilsefirst.

Pe frontul oriental: Spre vest și sud de Riga, în fața Dünaburgului și la vest de Jakobstadt, încercările de atac ale Rușilor au continuat fără rezultat. În noaptea de 7 spre 8 Noembrie trupe dușmane au năvălit într-un tranșeu de-al nostru situat la vest de Dünaburg. Au fost respinși de un contraatac al trupelor noastre, făcând prizonieri un ofițer și 372 soldați.

În armata principelui Leopold de Bavaria s'au dat în cursul nopții mai multe lupte de recunoaștere.

Armata generalului Linsingen în luptă reușită lângă Styr spre nord de Komarno a făcut prizonieri 360 Ruși.

Pe frontul din Balcani: Spre sud de Kraljevo și Krusevaț am scos dușmanul din pozițiile de apărare. Trupele noastre continuă înaintarea. La malul stâng al Moravei sudice am ocupat cu asalt platourile de lângă Gjunis. Prada de războiu luată la Krusevaț se urcă la 50 tunuri (dintre cari 10 obuziere), iar numărul prizonierilor se urcă peste 2000.

Armata generalului Bojadjeff s'a apropiat de Morava sudică la nordvest de Alexinaț și vest de Niș și alindu-se cu alte trupe bulgare înaintate au ocupat Lescovațul.

O nouă acțiune energică a împătritei-înțelegeri în Orient.

— Nou plan de războiu? —

Arad, 10 Noembrie.

După părerea presei franceze, presa rusă scasă exprimă impresiunea generală când scrie că de acum înainte, prin intensitatea sforțării militare, *puterile înțelegerii vor isbuti să-și atingă ținta în Balcani.* Fiecare din puterile înțelegerii e pătrunsă de nevoia de a se împotrivi Germanilor în Orient ca și aiurea; toate sunt hotărâte să lucreze într-o strînsă solidaritate. Voința lor este sigură, dar acordul în îndeplinire este mai puțin evident. Întârzieri inevitabile dau impresia unor șovăiri cari sunt înfățișate de dușmanii lor ca deosebiri de vederi.

Împătrita înțelegere într'adevăr este o asociație de popoare libere, cari luptă pentru libertatea lor și pentru aceea a altora; ea nu poate să ajungă la rigiditatea de execuție a adversarilor ei militarizați. Sentimentul unei lipse care ar fi existând de această parte este cauza adevărată a acelei senzații de neliniște care în Franța a produs remanierea ministerială și în Anglia va avea ca rezultat apropiat reorganizarea guvernului.

Nici o clipă n'a fost vorba în Franța să se schimbe oamenii dela putere pentru a satisface unele grupuri sau ambițiuni. Se poate spune același lucru despre guvernul de concentrare care s'a format acum cinci luni în Anglia.

Ar fi și mai fals încă să se vorbească de o

slăbire a energiilor naționale. Ceeace au voit popoarele în această clipă în care mântuirea lor cere o sfortare supremă sunt conducătorii cari să conceapă și să execute repede și cari să servească țara fără teamă de a lua asupra-și răspunderi.

Tocmai pentru că se dorește o acțiune mai puternică și mai repede se îndepărtează în Franța anumite personalități și se chiamă altele în loc și în Anglia se face propunerea de a se reduce cabinetul la 10 membri.

Nu e vorbă nici de rămășaguri nici de rivalități de persoane.

Marele ziar francez „Le Temps” face aluziuni misterioase relativ la un nou și grandios plan de războiu al înțelegerii, menit să fie executat contra puterilor centrale și a aliaților acestora. *Teatrul de războiu din Balcani* ce-i drept e foarte primejdut, dar el nu e încă pierdut. Dacă Sârbii ar fi siliți să-și sacrifice propria lor țară în felul Belgiei, asta nu înseamnă că ei nu vor putea să primejduiască încontinuu etapele inamice.

De acum o joncțiune (unire) a Germanilor cu Turcii nu mai poate fi împiedecată. Acest fapt e un mare favor pentru ei, deoarece de acum înainte armatele turcești și bulgare vor putea fi aprovizionate cu munițiuni și alimentate fără ca până acum ele să fi avut pierderi considerabile.

Dar Germanii vor căuta să tragă și favoruri spirituale din campania balcanică. Ziarele germane vor publica cu mare sgomot victoria definitivă din Serbia, cu scopul, să calmeze poporul abătut din cauza viitoareii campanii de iarnă.

Aliații se acomodează evenimentelor pentru ca să distrugă iluziunile ce se leagă de joncțiunea (legătura) dintre armatele germano-turcești.

Dacă Germanii ar reuși totuș să transporte câteva trupe la Constantinopol, asta va fi o simplă scenă de teatru, care în realitate nu va aduce nici o modificare a faptelor.

Cucerirea Egiptului și înaintarea prin minunatele regiuni orientale până la Mesopotania și India, despre ce presa germană povestește minuni, asta aparține încă muzicei viitorului, a cărei instrumente necesare încă n'au fost instrunate.

Față de această situație aliații sunt avizați numai la forțele proprii. *Grecia* vrea să rămână neutrală. *România* vrea să aștepte. *Împătrita înțelegere* e însă hotărâtă să aplice *lovitura decisivă* contra principalului inamic, din care Austro-Ungaria, Turcia și Bulgaria își scot forțele, adevărat *contra Germaniei*. În vederea acestui scop împătrita înțelegere are în vedere că puterile centrale trebuie înfrante pe teritoriul propriu, și ele nu uită și aceea că vor trebui să dea o lovitură și în Orient împotriva acestor puteri.

Conferența dela Londra având și conlucrarea strânsă a statelor majore italian și rus va face posibilă redactarea unui plan de războiu, a cărui executare va destrăma efectul succesorilor puterilor centrale în Balcani.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Viitorul canonic bobian al mitropoliei de Alba-Iulia.

Primum următoarele rânduri:

Chestiunea complectării stalului vacant de canonic bobian al mitropoliei de Alba-Iulia, este de cea mai mare actualitate și fiind vorbă de o poziție atât de însemnată în biserica noastră, nu-i mirare, dacă oamenii sunt îngrijorați cu privire la persoana aceluia, care într-o zi va fi ridicat la această înaltă treaptă ierarhică. Ar fi tare bine dar dacă oamenii nu s'ar lăsa preocupați de anumite vanități și deci a voi cu orice preț să facă propagandă în favorul unor persoane din clerul nostru, cărora sau nu le-au sosit încă vremea, ori nu pot fi luați în combinație din alte motive.

È un simptom trist și decadent când cineva susține despre nemuritorul episcop Bob întemeietorul capitlului că „din lipsa de cunoștințe superioare nu s'a putut avânta la înălțimea recerută de interesele mari ale neamului și ale bisericii”. (Vezi Gazeta Transilvaniei Nr. 226.)

Se poate o impietate mai mare față de memoria binecuvântată a acestui mare și generos arhieru de fericită pomenire? Și asta pentru ce? Pentru ca să se poată risca în public părerea greșită, că viitor canonic bobian numai acela poate fi ales, care posedă cunoștințe superioare! Aceasta nimeni nu o trage la îndoială, dar de altă parte nu trebuie să se uite, că în afară de aceste însușiri, nu mai puțin se impune, dacă cel ales va avea și acea *comoară de experiențe*, cari desăvârșesc pe un om și care poate aduce cel mai mare și mai real serviciu stărilor de lucruri actuale din biserica noastră.

Bunăstarea institutelor culturale din Blaj a căror susținere este încredințată capitlului mitropolitan pretinde, ca viitorul canonic să fie un bun pricepător în cele economice, un adânc cunoșcător al intereselor noastre locale și naționale precum și a împrejurărilor și oamenilor între cari se învârt, dar mai pe sus de toate să fie un bărbat de caracter neclintit și statornic, un suflet drept și cinstit, cu credință în puterea de viață a acestei biserici și în deosebi un ocrotitor desinteresat al acelor mulți — eroi fără de nume — cari văzând, că jertfele ce le aduc în cura animarum, sunt recunoscute și apreciate, vor munci cu zel îndoit spre mărirea lui Dumnezeu și binele bisericii.

A fost o fericire, că la alegerile de canonici bobiani din trecut, s'a avut în vedere numai interesele superioare ale bisericii. Oameni erudiți, cu un bogat trecut literar și științific, rând pe rând au fost înălțați la locul cuvenit potrivit activității lor pe acest teren. Dar împrejurările de azi și viitoare așteaptă, ca viitorul canonic să stea la îndemâna arhierului său cu sfatul și cunoștințele sale, mai cu seamă în afaceri, cari numai la părere sunt de ordin secundar, dar în realitate de o importanță ce nu se poate tăgădui.

Câte chestiuni, obicinuite a le pune pe planul al doilea, bunăoară: grădinile de copii, preparandie de fete și o școală de agricultură pe domeniile noastre fundamentale, nu sunt oare cerințe a vremilor de azi, cari înfăptuite ar tinde la îmbunătățirea stării morale și materiale a scumpului nostru popor dela sate?

Iată dar pentru ce, astfel de ohestiuni arzătoare așteaptă superiori inimoși, pricepători și gata de a servi cu adevărat interesele obștești.

Un protopop.

Țarigradul.

Poezia populară românească despre
Țarigrad.

Țarigradul a fost cântat de poezia populară românească adese-ori. Nici că se putea în alt chip. El a avut asupra Țărilor Românești o înrăurire din cele mai covârșitoare. Putem spune chiar că dela înființarea acestor Țări până aproape de zilele noastre, ele au fost mereu înrăurite de marea cetate grecească. Renumele de care se bucura cetatea în lumea răsăriteană avea un mare răsunset în Țările Românești. Negustoria, iarăș care se făcea cu Țările Românești, răspânda învățătura, obiceiurile și credințele Țarigradenilor. De aceea să nu ne prindă mirarea că și poezia populară românească pomeneste foarte multe ori, și în dese împrejurări, numele cetății lui Constantin cel Mare și numele mahalalelor ei.

Balada lui *Sârb-Sârac* din colecția lui V. Alexandri spune:

*Pe'n mijloc de Țarigrad
La cișmeaua lui Murad
Plimbă-mi-se Sârb-Sârac,
Pe un cal negru din Bugeac.
Plimbă-mi-se'n sus și'n jos.
Pe fugaru-i cel frumos
Unde negrul necheza
Țarigradul se trezea.*

Și mai departe tot acea baladă spune că:

*Trecea Mercuri, venea Joi,
Turcii mergeau câte doi,
Ca să joace la halca
Sus, în Haidar-Pașa.*

Haidan-pașa este numele unui câmp întins și frumos ce se găsește în Scutari, vechea Hrisopolis, în fața Țarigradului.

Pe acel câmp se făceau odinioară jocurile ce le iubeau Turcii *djeridul, halcaoa, arcul*.

Astăzi, pe dânsul, se adună caravanele și hagioi cari plec la Mecca unde se închin la mormântul proorocului Mohamed.

Balada lui *Corbac* spune că el a zăcut trei ani la închisoare, lipsit de soare.

*In oraș la Țarigrad
In beciu la sultan Murad*

Iar balada lui *Novac* și *Co. bul* spune că *Novac* avea un fecior care îi descălea mereu în câmpul următor:

*— Fecioraș, Gruiuțul meu!
Ascută de ce-ți zic eu,
Să nu cazi la vre-un loc rău,
La loc rău și mult departe,
In neagra străinătate.
Dacă sorții te-or purta,
Țările de-a vântura.
Și 'n Stambul de a intra
Tu de asta nu uita:
Vamă dreaptă să plătești,
Armele să-ți oțelești,
Hainele să-ți primenești,
Ca să pari un biet sârac,
Să nu semeni a Novac,
Că nu-i Turcilor pe plac.*

Dar feciorul nu prea asculta de părintele său căci:

*Gru'e'n Țarigrad intra,
Vamă dreaptă el nu da,
De haine nu se schimba,
Ci pe uliți se plimba
Tot în haine Novăcești
Cum e drag ca să-i privești!*

Neascultarea însă i-a fost spre nenorocul său, căci

*Turcii toți, cât îl zărea,
Intre dânsii se grăia:
„Ista-i Gruia lui Novac,
Lui Novac Cara-Iflac!”*

S'au repezit la dânsul, îl prinseră și-l aruncară în închisoare. Părintele său când a aflat

de prinderea fiului său iute își umplu desagiile cu mahmudele și s'a dus la Țarigrad ca să-l răscumpere.

Frumusețea româncelor era mare. Vestea se ducea departe și rămânea de pomina. Așa baladele ne spun că vestea acestei frumuseți se ducea

*Dela Olt la Orava,
Din Orava pân' la Diiu,
Dela Diiu pân' la Odriu,
Din Odriu la Belgrad
Și d'acolo'n Țarigrad.*

Orava este Rahova de pe malul Dunării, Diiu este Vidinul, iar Odriu este Adrianopolul. Toate aceste numiri sunt turcești.

Balada *Marcu* spune ce păteau dela Turci bieții negustori români cari plecau la Țarigrad și le rămâneau nevestele acasă.

*Abia mare c'a plecat
Și iată Turcu spurcat,
Tâlharul de Amurad,
Din cișmeaua lui Murad,
D'alături de Țarigrad
Din drumu-i s'a oblicit
Și la dânsul c'a venit,
Casa i-a batjocorit.*

Marcu când s'a învârtejit din tacsid negustoresc și a aflat cele ce s'au petrecut repede și-a lepădat haina lui negustorească și s'a îmbrăcat în haină popească să nu-l cunoască nimeni și

*In grabă a plecat
D'a drept spre Țarigrad
La cișmeaua lui Murad,
Chiar alături de cișmea
Unde Turcul locuia.*

Acolo dacă sosi intră în casa turcului prin înșelăciune dându-se drept călugăr, care cere milă pentru biserica. În vreme ce turcul se ducea la pimniță ca să-i aducă „vinișor d'âl roșior și rumen ca un bujor” ca să-l cinstească, Marcu scotoci odăile și pătrunse în harem, unde dădu de soția-i furată de turc. Omoară apoi pe turc și-și luă înapoi nevasta.

În cadrul unui articol de ziar nu putem lungi mult vorba. Mai sunt și alte balade în care se pomeneste de Țarigrad. Cetatea împărătească de pe țărmurile Bosforului a fost ca un soare pentru Țările-Românești către care erau ațintite toate privirile. Înrăurirea a fost din cele mai mari asupra Românilor și de aceea vedem că pretutindeni în baladele noastre numele Țarigradului este cântat și slăvit.

D. Caselli.

Calendarul partidului național român pe anul 1916.

ESTE GATA și zinic se expediază cu poșta și cu trenul în toate părțile locuite de Români.

Calendarul partidului național este

CEL MAI MARE, MAI BOGAT și MAI IEFTIN
CALENDAR ROMÂNESC.

Articolele însuflețite, poeziile admirabile, scrierile înduioșetoare și frumoase de pe câmpurile de luptă, precum și glumele și poveștile morale, — toate scrise de cel mai de seamă scriitori ai noștri fac din acest calendar un odor prețios, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui frate român.

Calendarul partidului național este cea mai însemnată publicație românească la noi în acest gen, și este singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe oricine.

Nimeni să nu-și cumpere calendar pe anul 1916 până nu a văzut mai întâi *Calendarul partidului național român*.

CONDIȚIUNILE DE VÂNZARE:

„Calendarul partidului național român” se vinde NUMAI PE BANI GATA.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru tri-

**PENTRU „CARTEA DE
PAUR ROMÂNEASCĂ”**

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie

∴ ∴ sâvârșită de eroii noștri. ∴ ∴

mlterea cu poșta 20 tileri deosebit de fiecare exemplar.

Dela 18 exemplare până la 30 ex. cu 10% rabat, nefrancat;

dela 30 exemplare până la 54 ex. cu 15% rabat, nefrancat;

dela 54 ex. până la 100 exemplare cu 20% rabat nefrancat.

Dela 100 exemplare în sus 20% rabat franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor. 40 fl.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—10 exemplare nu trimitem, deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile să se facă la adresa:

Administrația ziarului „Românul”, Arad str. Zrinyi Nr. 1a.

Războiul european.

Criza ministerială din Grecia.

Atena. — A. T. U. anunță: Skuludis a rezervat pentru sine și portofoliul de externe. Noul cabinet se va prezenta camerei, iar dacă corpul legislativ nu-l va sprijini vor avea loc noi alegeri.

Berlin. — Primul ministru Skuludis a declarat corespondentului lui „Times” următoarele:

Guvernul meu va continua politica neutralității binevoitoare față cu împătrita înțelegere. Regele Constantin nu crede de potrivit ca să se ordone noui alegeri în momentul de față, când peste 100 mii de alegători sunt împiedecați, din cauza mobilizării în executarea dreptului lor electoral. Chiar din cauza aceasta camera nu va fi dizolvată deocamdată, ci ne vom mulțumi cu amânarea ei pe timp nedeterminat.

Essad Pașa închide porturile albaneze.

Berlin. — Ziarele din Milano scriu, că Essad pașa a provocat guvernul muntenegrin să-și retragă neamănat trupele din Scutari. Essad a luat măsuri pentru închiderea porturilor albaneze.

Rusia e o tabără mare.

Cristiania. — Corespondentul din Petrograd al lui „Morningpost” telegrafiază ziarului său următoarele:

Toți factorii de seamă ai Rusiei lucrează din răspuneri la transformarea țării întregi într-o tabără mare. Toate fabricile cari se ocupă cu lucrările munițiilor pentru armată sunt cuprinse din partea statului și au fost chemați de pe front toți meseriași cari pot fi aplicați în aceste fabrici. Amploiatii trenurilor sunt supuși autorităților militare. Corespondentul spune că Rusia intră într-o nouă fază a marelui războiu.

Brătianu face declarații în Cameră.

București. — Înaintea convocării parlamentului se va ține consiliu de coroană. În ședința camerei, Brătianu se va pronunța asupra situației.

Turin. — Despre situația balcanică și alianța greco-bulgară bănuită, „Stamoa” scrie următoarele: Apariția Bulgarilor pe malul Adriaticii, ar însemna amenințarea siguranței Valonei. Italia nu va răbda să-i ajungă dușmanul în spate și să o expue astfel la o catastrofă. Guvernul urmărește cu atențiunea cea mai încordată mișcările trupelor austro-ungare, germane și bulgare ce tind spre malurile Adriaticii. Guvernul trebuie să-și schimbe atitudinea de până acum, împiedecând să cadă pradă poftelor greco-bulgare sau numai bulgare.

Atena. — Regele a declarat, că dacă Venizelos și partizanii săi continuă rezistența contra neutralității, va publica dictatură militară.

Ministrul de externe la Berlin.

Viena. — Ministrul de externe baronul Burișan a plecat astăzi seara la Berlin.

Opoziția română urmărește cu atențiune desfășurarea evenimentelor balcanice.

Lugano. — „Corriere della Sera” anunță din București: Opoziția română, care, se știe, voiește ca România să se alăture antantei, acum e unanimă în părerea că acțiunea militară a României atârână dela situația strategică din Balcani. E o chestie a antantei, ca situația în Balcani să se schimbe încât România să nu fie constrânsă să-și jertfească armata zădarnic. Mai întâi trebuie asigurată calea la Marea Egeică.

D. Diamandi despre intervenția României.

Copenhaga. — Ziarele rusești scriu, că ministrul României la Petrograd, d. Diamandi, s'a întors la postul său. Ele conclud din acest fapt, că România se va alătura împătritei în telegeri.

O telegramă din Petrograd spune că d. Diamandi imediat după sosirea sa la Petrograd a primit la sine pe reprezentantul unui ziar londonez, căruia i-a declarat între altele că *pentru România încă n'a bătut ora intervenției*. Ministrul român se duse la București pentru ca să facă cunoscut planul guvernului ruseș și să exopereze permisiunea pentru trecerea trupelor rusești prin România, dar n'a reușit.

România nu va lupta contra antantel.

Rotterdam. — „Times” e informat din Petrograd, că după părerea cercurilor rusești *România nu va lua în curând parte activă în campania balcanică din motive geografice și tehnice ușor de înțeles, dar e cert că ea nu se va lăsa constrânsă să-și ridice armele împotriva antantei*. E necesar deci ca antanta să trimită mari forte în Balcan pentru ca să împiedece ca Bulgaria, Ungaria, Austria și Germania să se întoarcă împotriva României.

Armata franceză și engleză în Serbia.

Milano. — „Secolo” anunță din Atena: La Salonic a sosit sub conducerea amiralului Rudek o escadră din flota orientală a Angliei. În Serbia au sosit până acum 70 mii soldați englezi și francezi. Francezii au luat atingere cu Sârbii lângă Babuna și azi operează împreună așa că Monastirul deocamdată nu e periclitat. Francezii înaintează spre vest dela Vardar în direcția Kavadar și au trecut râul Cerna. La nordvest de Gewgheli Bulgarii mai stăpănesc față cu trupele franceze și engleze numai localitatea Ormanli. Sârbii stăpănesc leșirile strămtoarei Babuna, iar Bulgarii încearcă să-l împresoare prin atacuri în flanc.

București. — Trupele engleze din Salonic, cari până acum n'au luat parte în luptă au plecat pe câmpul de luptă sârbesc. Aceste trupe vor menține legătura cu trupele sârbești. Conform știrilor sosite iau parte în luptă 20 mii Englezi și alte 3 divizii sunt în drum prin Salonic și Gewgheli. Presa se arată foarte pesimistă față cu acțiunea engleză și dă o importanță cu mult mai mare ajutorului Francezilor, cari au cam la 100 mii pe frontul sârbesc și mereu trimit trupe de complectare și echipamentul necesar pentru artilerie.

Deschiderea Dumei amânată.

Stockholm. — „Rieci” scrie că deschiderea Dumei, proiectată pe 1 Noemvrie a fost amânată până la sfârșitul lui Noemvrie. „Nowoje Wremia” condamnă această dispoziție și singur numai ziarele guvernamentale aprobă amânarea sesiunii Dumei. Ministrul de interne Cvostov, care înainte de a fi numit ministru urgitate și el convocarea Dumei a trecut de partea reacționarilor.

Schimb de telegrame între Briand și Pasici.

Paris. — Primul ministru Briand a adresat cu prilejul inaugurării sale o telegramă primului ministru sârb, Pasici, pe care îl asigură de colaborarea sa pentru atingerea scopului comun și dă expresiune admirației sale față de erois-

mul Serbiei, precum și mândriei sale că pe fiii Franței îi vede luptând umăr la umăr cu soldații sârbi.

Pasici a răspuns că Serbia e ferm hotărâtă să aducă orice jertfă și sprijinită de nobilii săi aliați va continua până la sfârșit războiul care i l-a impus forța brutală.

Vizita lui Kitchener în Paris

Paris. — Despre vizita lordului Kitchener în Paris s'a dat pentru presă următorul comunicat semioficial: Ministrul de războiu al Angliei, lordul Kitchener, care a plecat să viziteze noul front oriental, a ținut foarte mult ca să aibă atingere cu guvernul și comandamentul superior francez. Schimbul de vederi care a avut loc între el și primul ministru francez Briand, ministrul de externe Gallieni și generalisimul Joffre au dat prilej la discutarea temeinică a chestiilor complicate, ridicate la suprafață de expedițiunea balcanică și de întreprinderile militare în Orient. Cu acest prilej a primit o nouă confirmare deplină a armoniei dintre cele două guverne. Întreprinderile cari sunt de realizat și acele privitor la cari se vor lua hotărâri mai târziu corespund deplin judecării identice a situației.

Intrunirea camerei italiene.

Roma. — Se comunică oficial că parlamentul italian a fost convocat pe 1 Decemvrie n. c.

Regele Petru pe front.

Basel. — Corespondentul lui „Corriere della Sera” telegrafiază din San Giovanni di Medua: Mi-a reușit să mă refugiez din Kralievo la Rasca. Aci e și Pașici, care mi-a declarat următoarele:

— Sper, că vom putea rezista. Am speranță în ajutorul trupelor antantei. Spiritul armatei noastre e excelent. Nime nu voește să audă de pace, fiecare vrea să reziste până la sfârșit.

Miile de refugiați, cari au luat drumul spre Salonic dau dovadă despre o dispoziție desperată. Regele Petru în repetite rânduri s'a adresat în ordine de zi către viteaza sa armată. Cu toate că e încă bolnav, regele a fost în zilele trecute iarăș pe front la trupele sale.

Franta și Balcanul.

„Cri de Paris” publică un articol care trebuia să apară înainte cu câteva săptămâni, l-a oprit însă cenzura. Aliații plănuseră o mare acțiune în Balcan, încă pentru primăvara anului 1915. Intrarea Sârbilor în Croația și Slavonia protejată, aceasta ar fi avut urmări nepătrunse. În consiliul de miniștri Briand a făcut proiectul unei expediții armate, care trebuia să descindă în Salonic. Din rezervele franceze se putea trimite o armată de 150.000 oameni. Briand și-a susținut proiectul motivînd că Rușii fiind în Carpați, România nu va întârzia să intre în Ardeal, Grecia va merge probabil cu aliații și Italia se va alătura triplei alianțe mai în grabă de cum a făcut-o. În astfel de situații, Bulgaria de sigur nu avea îndrăsneala să pornească acțiune în contra aliaților. Motivările lui Briand au convins majoritatea consiliului de miniștri. Contra lui au fost cinci miniștri. În sfârșit guvernul a adus excepționarea acestui proiect pe motiv că în asemenea chestiuni importante nu se poate aduce decisiune fără a cere părerea unui comandant — de sigur Joffre — al cărui nume însă ziarul îl retace. Proiectul a fost delăturat și s'au dus în Dardanele alături de englezi.

„Franta să la conducerea...”

Deputatul Jules de la Foche într-o scrisoare deschisă adresată primministrului Briand în „Echo de Paris” îi atrage atențiunea asupra greșelilor cari au zădărnicit și ostenelele antecesoriilor săi. Dela începutul războiului ostenelele politice și diplomației franceze, n'au fost destul de energice și intolerante. În tot locul au fost premerse de diplomația germană. Acum ar trebui să dovedim Greciei și României că se înșală dacă cred în învingerea puterilor centrale.

Astăzi nici Rusia și Anglia nu se retrag dela o energetică acțiune balcanică. A sosit timpul ca Franța să ia în mâni conducerea care i se compete. *Franța poartă în cea mai mare măsură greutățile războiului și ea aduce cele mai însemnate jertfe.* D'aceia, Franța trebuie să ia o atitudine mult mai clară și energetică față de forurile competente ale împătritei înțelegeri, *trebuie forțată să ia hotăriri îndrăznețe și supra-veghiate îndeplinirea acelor.* În Franța nu se poate înțelege de ce Italia, care poate să se lipsească de o sută mii oameni fără să-i slăbească frontul austriac, de ce nu trimite aceasta o sută de mii oameni în Balcani? Franța încearcă totul într-o întreprindere pe care o riscă. Ceeace Franța așteaptă și cere dela aliații săi este să-i urmeze exemplul.

„Rolul politicii naționale maghiare în războiul mondial”.

— Conferența contelui Alb. Apponyi. —

Contele *Albert Apponyi* a ținut la *Miskolcz* un discurs foarte caracteristic sub titlul de mai sus. Fără a intra deocamdată în comentarii, vom releva pe scurt acele părți din discursul acesta politic ce ne interesează pe noi Români, cu deosebire.

— Ungaria — a zis contele Apponyi — pe lângă dușmanii din afară, are de luptat și cu primejdiile interne, provenite din variata alcătuire etnică a populației țării. De aceea pentru Ungaria politica națională înseamnă o politică a luptei. Față de primejdiile ce amenință țara noastră, s'au format principiile fundamentale ale politicii naționale maghiare, cari trebuie să fie bunul comun al tuturor fiilor acestei patrii. Inviolabilitatea acestui stat, independența Ungariei și unitatea ei politică națională....

Pentru contribuția noastră la biruința comună, noi Ungurii, — a zis contele Apponyi — cerem ca Ungaria, care a fost unul din factorii cei mai puternici, mai unitari, și mai de încredere ai victoriei, să nu fie dată la o parte, să nu fie împiedecată în dezvoltarea ei, ci să fie stimulată, ridicată și întărită. Trebuie să ducem grijă ca din dovezile date de eroii noștri pe câmpurile de luptă despre valoarea militară a Ungariei, să fie trase consecințele necesare, că e un drept al acestei țări, și în același timp o necesitate europeană că Ungaria nu numai să-și afirme independența sa de stat și unitatea ei națională, ci să le desăvârșească și să le garanteze.

După războiu va fi necesară și o nouă concurență, o nouă și mare strângere laolaltă a puterilor centrale. Alianța statelor din Europa centrală, trebuie consolidată și după războiu, căci va trebui să treacă multă vreme, până ce va dispărea ura dintre popoare după războiu. Și în această nouă rânduire a lumii, Ungaria trebuie să-și adopteze idealurile ei politice, să fie cu îndărătnicie la ele. Nu ca cerșetori cerem protecțiune, ci ca un factor de putere oferim alianța noastră.

Trebuie să fim pătrunși de conștiința că puterea națiunii este nedespărțită de buna ei stare, de mulțumirea poporului, și pentru a face mare națiunea, trebuie să o ajutăm, să-i respectăm drepturile, să satisfacem râvna ei la o dezvoltare prielnică, căci poporul ne-a dat eroi și ne-a învățat că fiecă politică națională maghiară se poate întemeia numai pe politică populară ungară”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 10 Noembrie 1915.

Distribuirea Premiului de 27 mii lei la Teatrul Național din București. Ni se anunță din București: Zilele trecute s'au întrunit comitetele de lectură și administrație a Teatrului Național procedând la distribuirea premiului de 27.000 lei, destinat autorilor dramatici români.

Premiul a fost distribuit următorilor autori români: *I. L. Caragiale, Barbu Delavrancea, A. Davila, Duiliu Zamfirescu, George Diamandy, A. D. Hertz, Octavian Goga, G. Ranetti, Căton Teodorian, Emil Nicolau, Petre Locusteanu, Gh. Ursachi, Dimitrie Anghel și St. Iosif, Polizu Micșunești, Corneliu Moldovanu, Zaharia Bărsan, A. V. Jean, Claudia Milian și Chirițescu.*

O consfătuire a primarilor României. La ministerul de interne din București au fost convocați Vineri toți primarii comunelor rurale din țară, în două ședințe consecutive, pentru a se discuta pe larg toate măsurile cari urmează să fie luate spre a se opri specula întronată de unii comercianți cu alimentele de prima necesitate. Au luat parte la consfătuire peste 70 de primari, sub președinția dlui ministru *V. G. Morțun.*

S'a admis constituirea unei comisii compusă din primarii capitalei, Iașului, Craiovei, Galaților și Focșanilor, care urmează să fie completată cu alți membri numiți de ministerul de industrie și comerț și care comisie ținând seamă de constatările și observațiile făcute, să precizeze măsurile cele mai practice. S'a stăruit de asemenea asupra ușurării mijloacelor de constatare a contravențiilor și asupra accelerării lor.

După consfătuire, d. Morțun a oferit un banchet la restaurantul *Enescu* în cinstea primarilor.

S'au ținut mai multe toasturi.

Oprirea exportului de cereale prin punctul Fălticeni. O telegramă oficială sosită din Iași anunță că guvernul român a oprit exportul cerealelor cu carele prin punctul Fălticeni. În schimb se admite exportul prin Piatra Neamț.

Pentru fondul ziarștilor români am primit 10 coroane dela d. Florian cav. Rusan, Albaulia, în loc de anunțuri funebre pentru moartea fratelui lui Dr. Ilarion Rusan, medic în Nocrih și răposat în 30 Octomvrie a. c.

Mulțumiri!

Pentru batalionul IV reg. 33 au trimis: D. colonel D. Florian, Königgrätz Cor. 50.—, Rosenfeld Hermanné, Arad 4.—, Szende Lajosné, Arad 2.—.

Cărțile poștale cu vederi din monarhie au fost oprite de a fi expediate în străinătate. În aceasta categorie între cărțile ilustrate cu vederi de orașe, localități, clădiri militare, stabilimente industriale și publice, monumente din monarhie, toate acestea sunt interzise de a fi trimise în străinătate, căci servesc ca puncte de orientare pentru aviatorii dușmani.

Dăruiri. Pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor soldaților români am primit dela următorii: *Modest Scalat, Einj. Freiw, Bischofshöfen 10.—, Ioan Mango, învățător, Meregyó 10.—, Ioan Grozăvescu, preot, Somosréve 50.—, George Belcota, preot Somosréve 50.—, Metodiu Zavoral, abate, Praha 30.—.*

Ungurii din România. Un săcui întors din țara românească a comunicat ziarelor maghiare câteva informațiuni despre Ungurii aflători în România. Numărul Ungurilor din România, se zice în comunicat, este greu de constatat, căci foarte puțini dintr'înșii își prezintă pașaportul la consulate. Din registrele consulatelor nu se pot cunoaște numărul unguștii. Izbucind războiul european, România s'a văzut îndemnată să facă conscrierea străinilor. În urma acestui fapt au ieșit la iveală date interesante: În București trăesc 72 mii de supuși austro-ungari, din mulțimea aceasta 54 la sută sunt Săcuii cu-rați. În Galați Ungurii formează 79 la sută din elementul străin, în Brăila 61 la sută. Numeroase întreprinderi industriale ar fi expuse la neplăceri, dacă muncitorii și servitorii originari din Ungaria s'ar întoarce deodată acasă. Con-

form cifrelor, stabilită cu exactitate, în România se găsesc acum aproape două sute de mii de Unguri neași. Este interes național de mare importanță, sfârșește comunicatul amintit, ca acești Unguri, și cu deosebire Săcuii, să fie re-impatriați.

CONCEDIAREA INVĂȚĂTORILOR GLOTAȘI. Ministrul apărării țării a adresat comandelor de întregire militară o ordinațiune în cauza concedierii învățătorilor glotași.

Ordinațiunea care poartă datul de 31 Octomvrie nr. 238—738 sună: Inrolându-se o parte foarte însemnată din corpul didactic în urma decretării mobilizării generale mersul normal al învățământului nu se mai poate asigura, ministrul dispune în consecință că toți acei profesori și învățători de orice categorie ar fi, cari în baza vizitei medicale au fost declarați de neapți pentru serviciul de front și au fost clasificați exclusiv pentru serviciu auxiliar sunt a se concedia imediat, ca să-și poată continua ocupațiunea lor civilă.

Exportul de cereale pe Dunăre. Citim în „Viitorul”, organul oficial al guvernului român: Numeroase vase sunt în acest moment încărcate în porturile românești cu cereale de către austro-germani și gata să plece în Germania și Austro-Ungaria, îndată ce calea Dunării va fi complet liberată.

Pentru a evita ca sub pretext de cabotagiu, aceste vase să fraudeze vama, neplătind taxele de export, ministerul de finanțe a dispus ca chiar pentru vasele cari fac cabotagiu, taxele să fie plătite înainte în portul de plecare, — fiind rambursate apoi în caz când cerealele vor fi transportate tot într'un port românesc.

Remorcherele din portul Brăila vândute străinilor. Majoritatea armatorilor din portul Brăila au vândut în ultimele zile toate remorcherele ce le posedau, emisarilor ruși și austro-germani. S'au obținut prețuri necunoscute până acum. Câteva remorchere negociate ieri și astăzi, ce nu valorau fiecare mai mult de 40 mii lei s'au vândut cu 150 mii lei. Pentru restul remorcherele, puține la număr cari au mai rămas în portul nostru se urmează tratative. Vasele cumpărate de emisarii ruși și austro-germani au și plecat unele în susul Dunării iar altele spre Reni. Personalul remorcherelelor vândute a fost înlocuit cu marinari ruși și austro-germani.

Impărăția lui Juansikkai. Ziarul rusesc „Novoie Wremia” primește din Peking știrea: Ambasadorii Franței, Japoniei și Rusiei l'au sfătuit pe președintele republicii chineze, că deocamdată să nu se proclame de împărat, deoarece ar tulbura prin aceasta liniștea în depărtatul Orient. *Juansikkai* a răspuns la acest sfat că guvernul chinez nu are lipsă de nici un tutorat și poporul chinez va lucra conform voinței sale.

China a comandat în America 100 submarine pentru ca să-și apere coastele și flota împotriva unui atac din partea Japoniei.

România are să primească marfa ce i-a rămas în Salonic. Zilele acestea s'a început transportarea cantității de marfă comandată de România din diferite state ale Europei occidentale și împiedecată fiind transportarea lor peste Salonic din cauza deteriorării drumului de fer Salonic—Niș. Deocamdată se vorbește de o mie vagoane marfă. Noua linie de transport e următoarea: *Salonic—Dedeagaci—Starazagora—Rusciuc—București.*

Audiență de o oră și jumătate la regele. Din Viena se anunță: Regele a primit astăzi în audiență de o oră și jumătate pe contele Stürgkh primministrul austriac.

Dela Orăștie. Sâmbătă în 6 Noembrie st. n. la concertul aranjat de societatea doamnelor maghiare din Orăștie, dat în favorul soldaților răniți, și-au dat concursul și d-șoarele Mărioara Vasilca și Geni Branga.

Vocea d-șoarei Vasilca apreciată și altădată cu notele-i puternice și totuși duioase au stors și astădată admirația publicului. A cântat cu multă dulceață cântecele lui T. Brediceanu „Ști tu bade ce mi-ai spus” și „Turturea din valea seacă” și la urmă cu multă duioșie cântecul de actualitate de I. Vasilescu „Dați ajutoare pentru răniți”, care a plăcut foarte mult. Atât



Atentat cu mașină infernală la București. Din București se anunță: Luni n. de a. a explodat în stradă o mașină infernală. Mașina infernală bine împachetată a fost predată unui hamal cu încredințarea s'o ducă profesorului de teologie Ianculescu. Hamalul a scăpat pachetul și mașina a explodat. Hamalul a suferit grave leziuni, iar un trecător a fost ușor rănit. Profesorul Ianculescu primise deja în cursul zilei de ieri un pachet și o scrisoare în care i-se spunea că e pierdut dacă va desface pachetul. Profesorul a predat imediat pachetul celui ce i-l-a adus. Se crede că atentatul este de ordin personal. Poliția a pornit cercetare foarte severă. d-soara M. Vasilescu cât și acompaniamentul precis și exact al d-soarei Geni Branga au fost răsplătiți cu aplauze frenetice binemeritate. Iar noi le suntem recunoscători pentru momentele plăcute ce ni le-au dat în aceste zile de tristețe.

Distincții. Pentru purtarea bravuroasă pe câmpul de luptă s'a conferit dlui major Pompeiu Benția Ordinul Coroanei de fier cl. 3, iar cu „Signum laudis” au fost distincți domnul medic Dr. Octavian Filipescu și dnii Mateiu Căciulă și Mihail Cocici, sublocotenenți i. r.

Cum a condus Joffre operațiunile în Champagne. Ziarele olandeze publică amănunte interesante despre bătălia din Champagne. *Generalissimul Joffre a condus aceasta bătălie din culina unei cârciume.* Aceasta a fost aleasă în acest scop pentru că era mai potrivită pentru conducerea sârmelor de telefon. Ofițerii statului major francez descinseră în 25 Septembrie în culina de odinioară și cu scoicile aparatului telefonic la ureche primeau rapoartele comandantilor dela diferite unități despre mersul luptei și le comunicau imediat generalissimului. Acesta luase loc în fața hărții întinse pe masa din culină și urmărind pe hartă cu atențiune fazele luptei dădea noi ordine; la mâncare sau la odihnă n'avea vreme să se gândească. După ziarle olandeze generalissimul Joffre cu statul său major nici nu mâncase și nici nu beuse nici un strop de apă începând din 25 Septembrie, orele 9 dimineața până în ziua următoare, seara la orele 7 și jumătate, când ofițerii dela telefon anunțară că trupele franceze ocupară anumite puncte. Joffre căutându-le pe hartă, se scula și zise:

Acum putem să ne apucăm de mâncare.

Schimb de guvern în Luxemburg. Se anunță din Luxemburg că marea ducesă de Luxemburg a primit demisia guvernului și l'a însărcinat cu formarea noului cabinet pe Dr. *Lou-tsch.* Membrii noului guvern sunt *Sax,* profesorul *Soissous* și *Reiter.*

Cenzura în acțiune. Se anunță din Berlin că organul oficial al partidului socialdemocrat „*Vorwärts*” n'a apărut alaltăieri din cauza cenzurei.

Din Viena se anunță că poliția a interzis apariția ziarului „*Neues Wiener Journal*” pe timp de 8 zile.

Tarul către trupele sale. Se anunță din Petrograd: Tarul însoțit de moștenitor a vizitat trupele rusești de pe frontul sudic. Tarul a adresat cu acest prilej către soldații armatei de sud rusești următoarele cuvinte:

— Mă simt fericit, că am putut veni aci cu moștenitorul și că mi s'a dat prilej să văd armata mea vitează și ca să vă pot mulțumi pentru vitejia voastră. Intregă Rusia simte bucurie împreună cu mine pentru faptele voastre vitejești și ridică rugăciuni, ca să-l învingeți definitiv pe dușmanul dârz și impertinent. Sunt mândru, că de 6 săptămâni conduc armata mea vitează și victorioasă.

Bibliografie.

A. Banciu: *Dr. Alexandru Bogdan (pagini comemorative; reproducere din anuarul LI al liceului românesc din Brașov). Broșura a apărut în tipografia A. Mureșianu: Branisce et Comp. din Brașov (str. Prundului 15) și costă 1 cor. Venitul curat este destinat pentru „Casa de lectură Dr. Alexandru Bogdan”.*

A. Cotrus: *„Sărbătoarea Morții”, un volum de poezii inspirate de războiu. Se poate comanda la librăria Concordia și Librăria Diecezană în Arad, la librăria Minerva Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la librăriile Ciurcu și Chirolu din Brașov. Prețul 1.50 cor., plus porto postal 10 filer.*

B. Marian: *„Dicționar de citate și locuțiuni străine”, este întâiul dicționar în românește, care conține citații și locuțiuni latinești, grecești, italienești, englezești, franțuzești și nemțești, care poate fi utilizat cu mult folos de oricine. Se poate procura dela toate librăriile bucureștene pe prețul de 2 lei, plus porto postal.*

Dr. Alexandru Nicolescu, secretar metropolitan în Blaj: *„Adevăruri eterne” (meditații, predici, conferințe, cuvântări ocazionale). A apărut în Blaj, la Tipografia seminarului teologic. Prețul 3.20 cor.*

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Adam Iuon I. Constantin, Balomir. 1 cor. pe cvart. IV. 1915.

Am primit în abonament dela următorii: d. Ion Florea, Ticvanul-mic 4 cor. până la finea anului 1915; d. Alois Gulin, Ticvanul-mic 2 cor. până la 31 Dec. 1915; d. Nicolae Simu, Rachita, 4 cor. până la 31 August 1915; d. Coriolan Purența Voivodintii, 84, cor. 10, până la 30 Iunie 1916.

I. Rusu, Kiskerek. Ziarul s'a expedit la adresa fiului dv.

Nicolae Gligor, Feniș. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Noembrie 1915.

Ioan Blidariu, Toplet. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Dec. 1915.

Vasile Hrelia, Toplet. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Oct. 1915.

Simion Sirbu, Gavoșdia. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Dec. a. c.

Florica Giugian, Ovárhely. Am primit 5.20 cor. în abonament până la 31 Oct. 1915. Încă 4.80 cor. aveți de plătit pe 1915.

Dr. Vasile Lohan, Seghedin. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Dec. a. c.

Ioan Marian, Velț. Să vă adresați: Librăriei Diecesană, Arad.

Ioan Răhăian, Icloda. Am primit 10 cor. în abonament până la 15 Dec. 1915.

Zaharie Tătar, Pianul sup. Am primit 7 cor. n abonament până la finea anului 1915.

H. F. Timișoara. Anunțul de cununie numai pe lângă taxa regulată de 2 cor. se poate publica.

Ifj. Töröcsik Istvánné, Dombegyház. Am primit în 26 Octombrie 1915 8.80 cor. Abonamentul d-v. e achitat până la finea anului 1915.

ECONOMIE.

Prolongirea termenului pentru ridicarea protestului. Ordonanța de lichidare a moratorului, precum se știe, a prolongit pentru cambiile nesupuse moratorului, termenul pentru prezentarea spre plată și în caz de neplată termenul pentru ridicarea protestului în lipsă de plată, până la 3 Decembrie a. c. inclusiv.

Ținând seamă de dorințele cercurilor interesate guvernul a prolongit acum termenul acesta, prin o nouă ordonanță, apărută la finele săptămânei trecute cu 3 luni, adică până la 3 Martie 1916 inclusiv.

Noua ordonanță, întregitoare a ordonanței de lichidare a moratorului, conține următoarele:

§ 1. Privitor la cambiile, asignațiile comerciale și warrant-urile nesupuse moratorului, ex-

pirate sau cari vor expira înainte de 1 Martie 1916, se prolongește termenul de prezentare spre plată și în caz de neplată termenul de ridicare a protestului, fixat în § 23 al ordonanței de lichidare a moratorului sau în lege, până inclusiv 3 Martie 1916. În acelaș interval hărțile din chestiune pot fi prezentate spre plată pentru onoare.

În senzul §-ului 2 ordonanța a intrat în vigoare în ziua publicării ei (30 Octombrie a. c.) și are valoare și pentru Croația-Slavonia.

(R. Ec.)

Ultima oră.

ITALIA TRIMITE NOUȚI TRUPE LA VALONA.

Berna. — După niște știri sigure la Brindisi și la Barletta se află marș corpuri de trupe spre a fi trimise la Valona.

SEMNE DE PACE ÎN ROMÂNIA.

București. — Ziarele anunță, că ministerul de războiu a permis tinerilor cari din cauza evenimentelor se găseau reținuți în țară, să plece în străinătate, pentru a-și complecta studiile.

DESMINTIREA INTERVIEWULUI DLUI MINISTRU PORUMBARU.

București. — Ziarele guvernamentale publice o desmintire a pretinsului interview pe care d. Em. Porumbaru, ministrul de externe al României, l'ar fi acordat unui redactor al ziarului spaniol ABC, cu privire la politica externa a României.

Cele cuprinse în pretinsul interview, — spune desmintirea oficială, — sunt lucruri atât de puțin serioase, încât nici nu merită cinstea unei desmintiri.

ENGLEZII SPEREAZĂ INTR'O REVENIRE LA PUTERE A DLUI VENIZELOS.

Londra. — Se anunță, că desfășurarea ulterioară în situația politică a Greciei este foarte importantă; se poate să vină la putere d. Venizelos a cărui politică se știe că e în favoarea acțiunii alături de aliați, ajutând Serbia.

GRECIA CONTINUĂ MOBILIZAREA.

Paris. — Ag. Havas află din Atena: D. Skuludis, noul ministru-președinte grec a declarat miniștrilor Angliei și Franței că Grecia nu va demobiliza ci dimpotrivă, va continua mobilizarea în măsură cât mai largă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

ANUNȚ.

Se caută pentru prăvălia mea mixtă un ucenic,

băiat din familie bună, care posedă și limba maghiară și are cel puțin 2 clase gimnaziale ori reale.

Traian Baicu
comerciant.

Zalatna.

Ba 2541-8

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Türth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrásy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ca 2270)

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA“

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.



Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**